

RAPORT Z WIZYTACJI **(ocena programowa)**

**dokonanej w dniach 27 – 28 marca 2015 r.
na kierunku „filologia” prowadzonym w ramach nauk humanistycznych
na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim
realizowanych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej
na Wydziale Filologicznym
Uniwersytetu Szczecińskiego.**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: dr hab. Beata Mikołajczyk – członek PKA

członkowie:

prof. dr hab. Tadeusz Piotrowski – ekspert PKA,

prof. dr hab. Krzysztof Bogacki – ekspert PKA,

mgr Edyta Lasota - Bełzek – ekspert PKA

Sara Krawczyńska – ekspert PKA, przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

Krótką informacją o wizytacji

Należy wskazać przesłanki wizytacji (własna inicjatywa PKA, wniosek ministra, wniosek uczelni) oraz czy jest to pierwsza czy kolejna wizytacja (w tym przypadku informacje, w którym roku została przeprowadzona i jakie były jej wyniki przedstawić w **Załączniku nr 3**)

Ocena jakości kształcenia na kierunku „filologia” prowadzonym na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Szczecińskiego została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2014/2015. Polska Komisja Akredytacyjna po raz drugi oceniała jakość kształcenia na ww. kierunku.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z przepisami i obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, przeprowadzonej hospitacji zajęć, analizy prac dokumentujących osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, w tym prac dyplomowych, spotkań z nauczycielami akademickimi i studentami ocenianego kierunku studiów oraz przedstawionej bazy dydaktycznej w której prowadzone są zajęcia dydaktyczne.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę¹

- 1) Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii jednostki,

Strategia Rozwoju Uniwersytetu Szczecińskiego została przyjęta Uchwałą Nr 88/2011 Senatu w dniu 24 listopada 2011 r. w sprawie uchwalenia Strategii Uniwersytetu Szczecińskiego na lata 2012-2020. Następnie strategia Wydziału Filologicznego na lata 2012-2020 została przyjęta uchwałą Nr 93/2012 Rady Wydziału Filologicznego z dnia 13 grudnia 2012 r. Dokument ten określa także misję Wydziału.

Na kierunku filologia w Uniwersytecie Szczecińskim (dalej: US) prowadzone są specjalności: angielska, germańska, rosyjska, romańska, romańska z językiem obcym do wyboru, romańska z językiem włoskim, skandynawistyka – studia norweskie. Według autorów samooceny koncepcja kształcenia na kierunku filologia wiąże się bezpośrednio z misją Uniwersytetu Szczecińskiego, zawartą w Strategii Uniwersytetu Szczecińskiego na lata 2012-2020, (wyżej wspomniana uchwała nr 88/2011). Misja uniwersytetu zawiera następujące cele kierunkowe: jedność nauki i kształcenia, umożliwienie dostępu do wiedzy i jej upowszechnianie, kształtowanie elit i liderów społecznych, twórcze uczestnictwo w lokalnych i globalnych procesach kulturotwórczych. Celem Wydziału Filologicznego jest zostanie uznanym ośrodkiem myśli filologicznej oraz kształcenie kadr dla kultury i gospodarki regionu, państwa i Europy, co jest zgodne z celami Uczelni. Autorzy wymieniają także propagowanie roli języków obcych we współczesnym świecie poprzez organizację nowych kierunków i specjalności oraz otwartą współpracę z otoczeniem. Niestety, nie piszą jak ma faktycznie przebiegać owo propagowanie przez organizację nowych kierunków. W raporcie samooceny stwierdza się, że koncepcja kształcenia na kierunku filologia oznacza konsekwentny rozwój kadry naukowej i doskonalenie jakości kształcenia studentów. W opisie szczegółowych zadań uwagę zwraca to, że są to działania przede wszystkim ekstensywne, zakładające cały czas wzrost liczby studentów i kierunków. Niewiele uwagi poświęca się działaniom intensyfikującym wykorzystanie istniejących zasobów, a w Strategii US, przywoływanej wyżej, można znaleźć bardzo interesującą analizę SWOT, w której rzetelnie omawia się niedostatki Uczelni. Wydział nie dostrzega takich niedostatków w koncepcji kształcenia (przynajmniej nie deklaruje takiej analizy), a można by je eliminować, przyczyniając się do większej jakości i efektywności.

W pewnym stopniu koncepcję kształcenia przedstawia profil (sylwetka) absolwenta, zwłaszcza jeżeli jest ogólnodostępny. Jednak takie profile są przygotowane i udostępnione na stronach jednostki dla filologii angielskiej i romańskiej, ale nie germańskiej i słowiańskiej. Dla wszystkich kierunków profile absolwenta zawarte są w dokumentach z 2014 roku pt. programy studiów.

Na podstawie przygotowanych dokumentów i opisów można stwierdzić, że oferta kształcenia jest standardowa, studentowi przedstawia się koncepcję kształcenia, znaną od bardzo wielu lat z wielu innych uczelni filologicznych. Studia nie są innowacyjne, można je nazwać zachowawczymi, filolog kształci się przede wszystkim na potrzeby tłumaczeń, nauczania oraz wykorzystania w turystyce i tzw. biznesie. Nawet w przypadku tłumaczeń nie widać np. wprowadzenia do problematyki lokalizacji. Nieco odbiegają od szablonu studia celtyckie, realizowane na filologii angielskiej jako moduł do wyboru, jednak najwyraźniej zostały utworzone pod potrzeby jednej konkretnej osoby i tak naprawdę nie wchodzi w obręb studiów z filologii germańskiej, romańskiej i słowiańskiej, które realizuje Wydział. Studia celtyckie wydają się na tyle odosobnione, że nie uwzględnia się ich ani w sylwetce absolwenta ani w ofercie studiów na filologię angielską, przedstawioną na stronach wydziału.

¹ Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Z rozmów z pracownikami wynika, że oferta dydaktyczna nie jest w ich ocenie elastyczna. Wykłady ogólne do wyboru są według pracowników pozornie do wyboru, naprawdę studenci otrzymują wpisane na sztywno zajęcia.

- 2) wewnątrzni i zewnątrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju.

Według autorów raportu samooceny koncepcję kształcenia przygotowano przy udziale interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych, jednak brak odnośnych jasnych adnotacji takich działań w dokumentów. Na poziomie Wydziału Filologicznego zawarto umowę z firmami Convergys i Promedica, które zatrudniają absolwentów i wspomagają wypracować koncepcję kształcenia. Kierunek *filologia* na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Szczecińskiego, jak już wspomniano, oferuje studentom kształcenie w ramach sześciu powyżej wymienionych specjalności. Dla każdej z ww. specjalności powołano Kierunkowy Zespół ds. Jakości i Programów Kształcenia, odpowiedzialny za określenie koncepcji kształcenia, jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju. Jednostką koordynującą te działania na Wydziale Filologicznym jest Wydziałowy Zespół ds. Jakości i Programów Kształcenia. W zespole pracują pracownicy naukowo-dydaktyczni. Studenci, jako interesariusze wewnętrzni nie zostali włączeni w pracę Kierunkowych Zespołów, jednakże przedstawiciel studentów jest aktywnym członkiem Wydziałowego Zespołu ds. Jakości i Programów Kształcenia, co potwierdzają protokoły posiedzeń przedstawione podczas wizytacji Zespołu Oceniającego PKA. Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA poinformowali, że jeśli charakter zajęć dopuszcza swobodę tematyczną, wykładowca w maksymalnym stopniu dopasowuje treści nauczania do indywidualnych oczekiwań studentów. Przykładem są zajęcia z laboratoryjne z przedmiotu *kultura rosyjska w tekstach medialnych*. Na początku każdego semestru studenci deklarują jaka sfera życia współczesnej Rosji najbardziej ich interesuje i z tego właśnie zakresu wspólnie z nimi przygotowywane są materiały na zajęcia.

Na podstawie informacji przedstawionych zarówno przez studentów jak i Władze Jednostki należy stwierdzić, że aktywność studentów przejawia się również podczas nieformalnych rozmów oraz poprzez zgłaszanie uwag w trakcie zajęć. Studenci uznali jednak, iż trudno im ocenić realny wpływ na proces kształcenia, z uwagi na to, iż wszelkie zmiany odczuwalne będą dla późniejszych roczników. Niemniej jednak studenci pozytywnie oceniają współpracę z Władzami Jednostki.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego² w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Koncepcja kształcenia kierunku jest we właściwy sposób powiązana z Misją Uniwersytetu.

2)) W opracowaniu koncepcji brali udział przedstawiciele różnych grup społecznych. Ich wkład jest bardzo różny - interesariusze zewnętrzni w małym stopniu uczestniczą w określeniu koncepcji kształcenia, natomiast udział studentów można uznać za odpowiedni. Studenci aktywnie uczestniczą w pracach Wydziałowego Zespołu ds. Jakości i Programów Kształcenia oraz wyrażają swoje opinie podczas nieformalnych rozmów z

² według przyjętej skali ocen: wyróżniająco, w pełni, znacząco, częściowo, niedostatecznie;

Władzami Jednostki. Jeśli specyfika przedmiotu na to pozwala, wykładowcy dopasowują treści do indywidualnych potrzeb studentów.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

- 1) Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu, kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku; zakładane efekty kształcenia na kierunkach o profilu praktycznym uwzględniają oczekiwania rynku pracy lub wymagania organizacji zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu, a na kierunkach o profilu ogólnoakademickim wymagania formułowane dla danego obszaru nauki, z której kierunek się wywodzi; opis efektów jest publikowany.

Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów zostały zatwierdzone w drodze Uchwały Nr 52/2012 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 5 lipca 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych na Uniwersytecie Szczecińskim

Efekty kształcenia określono wspólnie dla kierunku studiów filologia, specjalności: filologia angielska, germańska, romańska, rosyjska, ukraińska, skandynawistyka studia norweskie - studia pierwszego stopnia, odnoszą się one do obszaru nauk humanistycznych, dziedziny nauk humanistycznych (dyscypliny naukowe to językoznawstwo, literaturoznawstwo, kulturoznawstwo) Ogólnie są one zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku, prawidłowo odnoszą się do obszarowych efektów kształcenia. Uwzględnione zostały prawidłowo wymogi kształcenia nauczycieli języków obcych. Wydział prowadzi kształcenie jedynie na profilu ogólnoakademickim, i temu kształceniu odpowiadają założone efekty kształcenia.

Dokładniej zaś to założone kierunkowe i specjalnościowe oraz przedmiotowe/modułowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku w opinii ZO są zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, a także z koncepcją rozwoju kierunku. Prawidłowo uwzględnia się także standardy kształcenia nauczycieli, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (z dnia 17 stycznia 2012 r.) oraz zarządzeń Nr 5/2013 z 1 lutego 2013 r. i Nr 71/2013 z 10 lipca 2013 Rektora Uniwersytetu Szczecińskiego w sprawie kształcenia nauczycielskiego na studiach wyższych prowadzonych w Uniwersytecie Szczecińskim. Kierunkowe oraz przedmiotowe i modułowe efekty kształcenia są spójne.

W ocenie ZO występuje możliwość osiągnięcia kierunkowych i przedmiotowych (modułowych) efektów kształcenia poprzez realizację założonych celów i efektów kształcenia.

Zgodnie z §33 Regulaminu Studiów, prowadzący zajęcia dydaktyczne na początku każdego z zajęć obowiązany jest do przedstawienia studentom sylabusu do przedmiotu, zawierającego szczegółowe informacje dotyczące realizacji, w tym zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, jakie studenci osiągną po zakończeniu kursu. Opisy zakładanych efektów kształcenia wraz z sylabusami dostępne są dla studentów na stronie internetowej Wydziału Filologicznego.

2) efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne,

Ogólnie efekty kształcenia programu kierunku filologia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne. W przypadku poszczególnych przedmiotów, sądząc z ich opisu, występuje duże zróżnicowanie. Niektóre ze specjalności (słowiańska, germańska) podają efekty i cele kształcenia łącznie dla całej grupy przedmiotów w module. Poszczególne przedmioty nie mają wtedy osobnych kart przedmiotów. Powoduje to, że nie jest czytelne, do których przedmiotów przyporządkowuje się poszczególne efekty i cele, zwłaszcza będzie to nieczytelne dla studenta, który nie zna specyfiki danej dziedziny. Szczególnie rażąco wygląda to w przypadku praktyk w module kształcenia tłumaczeniowego na filologii słowiańskiej. W teorii opis praktyk jest zaszyty wśród opisów i efektów całego modułu, ale nie sposób się zorientować, jakie specyficznie efekty i cele ma praktyka. Podobnie jest na filologii germańskiej, jednak tam przynajmniej w opisie zajęć, wśród których jest i praktyka, są wśród treści programowych wymienione cele praktyki. Należy uznać, że w przypadku takich opisów efekty i cele nie są określone w sposób zrozumiały i nie są sprawdzalne. Są zajęcia, dla których efekty przedmiotowe są przemyślane, np. literatura amerykańska (kod 09.2VIII01AI04_24), podane są cele kształcenia, powiązane są z efektami kierunkowymi, efekty są weryfikowalne, podane sposoby weryfikacji. W wielu przypadkach jednak efekty kształcenia dla poszczególnych przedmiotów zostały mechanicznie (dosłownie) przeniesione z efektów kształcenia kierunkowych, lub też mechanicznie przypisane efektom kierunkowym i obszarowym (np. Wstęp do językoznawstwa, kod 09.3VIII01AI04_16), w związku z czym występuje maksymalna zgodność efektów przedmiotowych i kierunkowych. Ze względu na ów sposób opracowania efektów przedmiotowych są wtedy one sformułowane ogólnikowo i nie następuje ich konkretyzacja, co za tym idzie trudno powiedzieć na ile są one sprawdzalne. Należałoby ujednoczyć sposób przyporządkowania efektów przedmiotowych efektom kierunkowym, na wzór tych z literatury amerykańskiej.

System określa cele i efekty dla wszystkich typów umiejętności i kompetencji. Należy jednak zauważyć, że najwidoczniej pracownicy nie zdają sobie sprawę z różnic między wiedzą, umiejętnościami i kompetencjami społecznymi. Np. w opisie Gramatyki opisowej języka niemieckiego (kod 09.3VIII02AI02_12) jako kompetencję społeczną wymienia się „Identyfikuje pozycję morfologii”, jako element wiedzy „umie zdefiniować zdania”.

3) jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny.

Jednostka stosuje tradycyjny sposób oceny efektów kształcenia, jako sposoby weryfikacji efektów kształcenia i celów kształcenia podawane są z reguły formy zaliczeń, jak kolokwium, egzamin.

Nie jest możliwe zweryfikowanie efektów praktyk, ponieważ zaliczane są one wyłącznie na podstawie formalnej, faktu jej odbycia przez studenta.

Dla specjalności angielskiej przedstawiono procedurę dyplomowania, dla innych specjalności nie. Co prawda w rozmowach z władzami i z pracownikami stwierdzają oni, że takie same zasady obowiązują dla wszystkich specjalności, jednak wobec dużego zróżnicowania przygotowanych dokumentów i ich jakości można być sceptycznym wobec tego stwierdzenia. Trudno więc stwierdzić, czy te procedury obowiązują na całym wydziale, tym bardziej, że nie jest to dokument oficjalny, na którym stwierdza się, że został przyjęty przez Radę

Wydziału. Potwierdza to zawartość stron internetowych: filologia angielska ma dział dyplomowanie, gdzie są zebrane wszystkie dokumenty, filologia germańska takiego działu nie ma. Procedura dyplomowania, przygotowana przez filologię angielską, jest prawidłowa, jest opisana precyzyjnie, szczegółowo, zawiera wszystkie potrzebne informacje. Zgodnie z tym opisem seminaria prowadzą pracownicy samodzielni, pracownicy doktorzy prowadzą za zgodą rady wydziału, Jednostka przedstawiła uchwały rad wydziału w tej sprawie.

Oceniana jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia i możliwości weryfikacji zakładanych celów, system ten jest powszechnie dostępny w postaci zapisów w kartach przedmiotów. System ten obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne), dla poszczególnych kategorii przewiduje się właściwe sposoby weryfikacji, a także umożliwia zmierzenie i ocenę efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach, co obejmuje także szczególnie proces dyplomowania. Wymagania dla studentów, na tyle na ile jest to możliwe wobec zajęć o różnych celach, są wystandaryzowane.

Szkoła bada odsiew studentów i jego przyczyny. Wg analizy na I roku studiów pierwszego stopnia ok. 35% dla studiów stacjonarnych i 45% dla studiów niestacjonarnych. Jednostka stwierdza, że główną przyczyną jest to, że studenci nie rozumieją istoty studiów filologicznych, są zdziwieni, że nie jest to kurs języka obcego. Można jednak powiedzieć, że powinno się ich uprzedzić o tym w materiałach dla kandydatów. Stwierdza się, że od drugiego roku studiów pierwszego stopnia odsiew jest na niskim poziomie; dokładnych danych brak. Odsiew na studiach drugiego stopnia jest dużo niższy (18% studia stacjonarne i 30% studia niestacjonarne); spowodowany jest głównie przyczynami losowych oraz pracą zawodową studentów.

Zajęcia na kierunku *filologia* prowadzone są m.in. w formie wykładów, seminariów, ćwiczeń, lektoratów oraz warsztatów. Weryfikacja efektów kształcenia realizowana jest głównie za pomocą prac pisemnych, odpowiedzi ustnych czy projektów grupowych. Studenci obecni podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili system oceny efektów kształcenia jako przejrzysty i miarodajny. Poinformowali także, iż mają pełen dostęp do ocenionych prac, co umożliwia im weryfikację popełnionych błędów. W opinii studentów, prowadzący zajęcia konsekwentnie realizują zasady przyjęte na początku zajęć, a o ewentualnych zmianach są informowani na bieżąco drogą telefoniczną, mailową lub za pomocą tablic informacyjnych.

Podczas spotkania z ZO PKA, studenci uznali, iż założenia programowe oraz warunki zaliczenia przedmiotu omawiane przez nauczycieli akademickich, sformułowane są w sposób przejrzysty i zrozumiały, a strona internetowa Wydziału pozwala na odpowiedni dostęp do potrzebnych informacji.

4) jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia.

Zgodnie z Zarządzeniem nr 23/2013 Rektora Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 25 marca 2013 roku, jednostką odpowiedzialną za monitorowanie losów zawodowych absolwentów Uczelni jest Akademickie Biuro Karier. Zadaniem Biura jest tworzenie Bazy Absolwentów US oraz przeprowadzanie badań karier zawodowych absolwentów za pomocą ankiety „Monitorowanie Karier Zawodowych Absolwentów”. Studenci, którzy wyrazili zgodę na udział w badaniach, wypełniają kwestionariusz ankietowy po 6 miesiącach, 3 oraz 5 latach od dnia ukończenia studiów. Za proces przetwarzania, analizy wyników oraz przedstawienia raportu zbiorczego prorektorowi ds. kształcenia odpowiedzialne jest Akademickie Biuro Karier.

Wiedza studentów dotycząca monitoringu karier zawodowych absolwentów jest niewielka. Większość osób obecnych na spotkaniu z ZO PKA stanowili studenci studiów I stopnia, natomiast osoby kształcące się na studiach II stopnia, które wyraziły zgodę na udział w badaniach, wypełniły do tej pory jedynie pierwszą ankietę przeprowadzaną po 6 miesiącach od dnia zakończenia studiów, w związku z tym nie potrafią ocenić realnego wpływu prowadzonych badań na proces kształcenia. Sądząc ze związków pomiędzy specjalnościami nauczycieli akademickimi a ich zajęciami oraz tematami prowadzonych prac dyplomowych, występuje związek pomiędzy badaniami naukowymi a procesem dydaktycznym.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Poziom prac dyplomowych jest właściwy, pisane są w języku specjalności, forma językowa spełnia w zasadzie wymagania stawiane językowi prac naukowych. Tematyka prac odpowiada profilowi kształcenia. Prace oceniane są w sposób odpowiedni, jednak dość często recenzje prac są zdawkowe.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego: w pełni

ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Efekty kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku. Opisy efektów są publikowane.

2) Efekty kierunkowe są sformułowane w sposób zrozumiały, są sprawdzalne; nie wszystkie efekty przedmiotowe są zrozumiałe i sprawdzalne. Sylabusy do przedmiotów prezentowane przez prowadzących na początku każdego zajęcia są w opinii studentów opisane w sposób przejrzysty i zrozumiały. Opis zakładanych efektów kształcenia oraz sylabusy publikowane są na stronie internetowej Wydziału.

3) Jednostka stosuje w miarę przejrzysty system oceny efektów kształcenia; nie zawsze efekty są możliwe do zweryfikowania; brak opisów efektów praktyk; system nie jest powszechnie dostępny

4) Monitoring karier zawodowych absolwentów Uczelni prowadzony jest przez Akademickie Biuro Karier od roku 2013, w związku z czym, przeprowadzono do tej pory jedynie 1 etap badania. Nauczyciele akademicy i studenci nie potrafią ocenić wpływu monitorowania losów absolwentów na jakość procesu kształcenia.

3.Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- 1) Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta,

Program studiów I stopnia przewidziany jest na 6 semestrów, II stopnia na 4 semestry. Na studiach stacjonarnych I stopnia przewidziano ok. 1800 godzin (poszczególne specjalności różnią się o kilka godzin), przy 180 pkt ECTS. Na studiach stacjonarnych II stopnia – 900 godzin przy 120 pkt ECTS. Na studiach niestacjonarnych obu typów odpowiednio 50% godzin studiów stacjonarnych przy tej samej ilości punktów ECTS.

Prawidłowa jest ogólnie sekwencja przedmiotów i modułów.

Profile absolwenta (ogólnie dostępne na stronach internetowych oraz w przedstawionej dokumentacji) są realistyczne, realizowany program nauczania umożliwia osiągnięcie celów i efektów kształcenia. Jedynie poziom zakładanej znajomości języka obcego po studiach I stopnia, C1, jest nieco za wysoki i program nie gwarantuje osiągnięcia go. W przypadku

kształcenia nauczycieli studia spełniają odpowiednie wymagania. Przyjęta punktacja ECTS jest zgodna z przepisami, także w przypadku kształcenia nauczycieli języków obcych.

Na zajęcia ogólnouczelniane (tradycyjnie informatyka, ochrona własności intelektualnej, łacina, WF, historia filozofii, wykład ogólnouczelniany, BHP) przypada ok. 150 godz., na przedmioty podstawowe, realizujące naukę języka specjalności, ok. 630 godz., przedmioty kierunkowe (literaturoznawcze i językoznawcze) ok. 510 godz., moduły do wyboru, każdy ok. 270 godz., przy czym moduł kształcenia dla nauczycieli to 300 godz. Zdziwienie budzi to, że do modułu Praktyczna znajomość drugiego języka obcego wliczono także przedmioty teoretyczne, jak historię danego języka oraz realioznawstwo, w których z kolei efekty kształcenia określają praktyczne umiejętności językowe (np. wiedza: zna „zasady i normy grafii i ortografii, zasady wymowy, normy budowania wypowiedzi poprawnych gramatycznie i komunikacyjnie w kontekstach i sytuacjach przewidzianych w treściach kształcenia”). To nie jest spójne podejście.

Ważnym elementem programu są praktyki - studenci są zobowiązani do realizacji praktyki zawodowej w zależności od wybranej specjalności:

- 1) **Praktyki pedagogiczne** – realizowane w wymiarze 150 godzin, podzielone są na dwie części.
Część pierwsza, **psychologiczno – pedagogiczna** obejmuje 30 godzin praktyk, które student odbywa na IV semestrze w marcu.
Część druga, **metodyczna**, obejmuje 120 godzin praktyk, z czego 60 godzin student odbywa po IV semestrze, w ostatnim tygodniu września oraz pierwszym tygodniu października, a także 60 godzin na VI semestrze w marcu.
- 2) **Praktyki zawodowe (niepedagogiczne)** - realizowane w wymiarze minimum 160 godzin od II semestru studiów.

Wymiar czasowy praktyk zawodowych jest taki sam dla I i II stopnia studiów, jednakże w przypadku praktyk pedagogicznych, na pierwszym stopniu studenci realizują praktyki w szkołach podstawowych, natomiast na drugim stopniu, w gimnazjach (30 godzin) i szkołach ponadgimnazjalnych (120 godzin). Nadzór nad przebiegiem praktyk sprawuje opiekun praktyk. Warunkiem zaliczenia praktyki jest terminowe złożenie przez studenta dokumentacji z przebiegu praktyki.

Jednak choć na kierunku prowadzi się kształcenie zarówno nauczycieli jak i tłumaczy, nie wszystkie specjalności mają praktyki zawodowe dla obu praktycznych umiejętności. Filologia angielska w dokumencie Plan studiów zgłasza jedynie praktyki dla nauczycieli, nie dla tłumaczy. Okres trwania praktyk jest zgodny z wymogami, np. na filologii angielskiej 2x60 godzin, po II i III roku studiów I stopnia, oprócz tego także jest praktyka psychologiczno-pedagogiczna, w 4 semestrze.

Miejsce odbywania praktyk pedagogicznych (metodycznych), w szkołach, prawidłowy, uczelnia ma podpisane umowy ramowe. Praktyki niepedagogiczne odbywa się w – w biurach tłumaczeń. Student sam wybiera miejsce praktyki, możliwe jest okazanie mu pomocy, gdy napotka na trudności. Opiekunowie praktyk odbywają spotkania ze studentami raz w roku, konsultuje program praktyk ze studentem. Opiekun otrzymuje wynagrodzenie lub obniża się mu pensum. Pracodawcy nie są zaznajomieni z wymogami studiów i uczelni. Dla praktyk określony jest regulamin uczelniany. Praktyki pedagogiczne, ze względu na długie tradycje i doświadczenie w tym względzie, są spójne i dobrze przeprowadzane, praktyki niepedagogiczne przeżywają typowe początkowe problemy, za czym idzie fakt, że można zweryfikować, czy studenci na praktykach pedagogicznych nabywają umiejętności praktyczne (opiekun jest obecny na praktykach), na pozostałych praktykach tak nie jest.

Wobec tego system kontroli i zaliczania praktyk jedynie częściowo uwzględnia możliwość nabycia przez studenta umiejętności praktycznych.

•Organizacja procesu kształcenia, tak jak się go realizuje w ramach poszczególnych form kształcenia przewidzianych dla ocenianych studiów jest prawidłowa, studiów w kontekście możliwości osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie ocenili proces odbywania praktyk zawodowych, które w ich opinii są okazją do sprawdzenia dotychczas uzyskanej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w realnych warunkach pracy. Studenci poinformowali, iż mają szerokie możliwości wyboru instytucji, w której mogą odbywać praktyki zawodowe, a także istnieje możliwość zaliczenia praktyk w ramach wykonywanej pracy zawodowej, pod warunkiem, że odpowiada ona założeniom programowym. Podczas spotkania z ZO PKA odnotowano jednostkową opinię studentów filologii romańskiej, kształcących się w ramach modułu nauczycielskiego, którzy poinformowali, iż z związku z tym, że niewiele szkół w Szczecinie kształci w języku francuskim, studenci mają ograniczone możliwości realizacji praktyki zawodowej w tych jednostkach i niejednokrotnie ciężko jest im wypracować wymaganą ilość godzin w odpowiednim czasie. Opiekun Praktyk został oceniony przez studentów jako osoba kompetentna, a system zaliczania praktyki jest według nich rzetelny.

Na podstawie wytycznych wprowadzonych Uchwałą nr 25/2012 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 29 marca 2012 roku, wprowadzono Europejski System Transferu i Akumulacji Punktów. Zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, 1 punkt ECTS odpowiada 25 godzinom pracy studenta. Aby zaliczyć semestr student jest zobowiązany do uzyskania 30 punktów ECTS w danym semestrze. Studenci obecni na spotkaniu poinformowali, iż wiedzą czym jest system ECTS i w ich opinii, punkty są odpowiednio dopasowane do nakładu pracy, jaki muszą włożyć w zaliczenie poszczególnych przedmiotów. Większość osób obecnych na spotkaniu uznała, że przedmioty realizowane w ramach programu studiów ułożone są chronologicznie, a formy zajęć pozwalają uzyskać zakładane efekty kształcenia. Program studiów umożliwia studentom wybór modułów zajęć, które stanowią 30% ogólnej puli punktów ECTS, co jest zgodne z §4.1 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 roku.

Sylabusy do przedmiotów zawierają szczegółowy opis dotyczący ich realizacji, opis zakładanych efektów kształcenia oraz dokładną ilość godzin, jakie student powinien poświęcić poszczególnym kwestiom celem zaliczenia przedmiotu. I tak np. nakład pracy studenta na przedmiocie Ochrona własności intelektualnej obejmuje:

- Zajęcia dydaktyczne – 30h
 - Udział w konsultacjach – 6h
 - Przygotowanie do przedmiotu – 10h
 - Przygotowanie do egzaminu/zaliczenia – 4h
- Łącznie – 25h = 1 punkt ECTS

Wynika z tego, że udział w konsultacjach jest obowiązkowym elementem zaliczenia przedmiotu. Jak wynika z informacji przedstawionych zarówno przez Władze Jednostki, jak i studentów, konsultacje nie są obligatoryjne, jednakże nie udzielono odpowiedzi na pytanie dlaczego zawarto je w ramach minimalnego nakładu pracy studenta w zaliczenie przedmiotu. Należałoby zatem wykluczyć udział w konsultacjach, jako element niezbędny do uzyskania punktów ECTS w ramach każdego przedmiotu.

Zgodnie z §§24, 25 Regulaminu Studiów, studenci mają możliwość indywidualizacji procesu kształcenia w ramach dwóch wariantów:

- **Indywidualna organizacja studiów (IOS)** – stanowi zindywidualizowany tryb zajęć w obrębie semestru lub roku akademickiego, w którym student w porozumieniu z prowadzącymi zajęcia dydaktyczne ustala sposób odbywania zajęć i realizacji obowiązków studenta.

- **Indywidualny plan i program studiów (IPS)** – skierowany do studentów wyróżniających się wybitnymi osiągnięciami w nauce lub w sporcie, przyznawany na cały cykl studiów, nie wcześniej, niż po pierwszym roku studiów (w przypadku wybitnych osiągnięć naukowych) lub po pierwszym semestrze (w przypadku wybitnych osiągnięć sportowych).

Studenci poinformowali, iż chętnie korzystają z możliwości indywidualizacji procesu kształcenia w ramach IOS, ponieważ ułatwia im to pogodzenie nauki z poszerzaniem zainteresowań naukowych, nauką na dwóch kierunkach, bądź z pracą zawodową. Zasady przyznawania IOS ustala Rada Wydziału na wspólny wniosek Dziekana oraz Samorządu Studenckiego. Wśród obecnych na spotkaniu nie było osoby, która ubiegała się o studiowanie w ramach IPS.

2) Zakładane efekty kształcenie, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Dobór treści kształcenia, form zajęć dydaktycznych i metod kształcenia w celu osiągnięcia efektów kształcenia określonych dla każdego przedmiotu/modułu jest prawidłowy.

Zdziwienie budzi jednak to, że do modułu Praktyczna znajomość drugiego języka obcego wliczono także przedmioty teoretyczne, jak historię danej języka oraz realizmoznawstwo, w których z kolei efekty kształcenia określają praktyczne umiejętności językowe (np. wiedza: zna „zasady i normy grafii i ortografii, zasady wymowy, normy budowania wypowiedzi poprawnych gramatycznie i komunikacyjnie w kontekstach i sytuacjach przewidzianych w treściach kształcenia”). Nie jest to podejście spójne.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Realizowany program kształcenia ogólnie umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. Studenci mogą zrealizować praktykę zawodową w wybranym przez siebie miejscu lub w ramach wykonywanej pracy zawodowej, pod warunkiem, że jej charakter jest zgodny z założeniami programowymi studiów. Ze względu na niewielką liczbę szkół oferujących język francuski, studenci modułu nauczycielskiego, na specjalności filologia romańska, mają ograniczone możliwości w wyborze placówki co znacznie utrudnia realizację praktyki. Słabszym punktem jest sposób zaliczania praktyk, zaleca się wypracowanie metod merytorycznego (a nie tylko formalnego) zaliczania tej części programu studiów.

Studenci mają świadomość tego czym są punkty ECTS i w ich opinii są one odpowiednio przypisane do poszczególnych przedmiotów. Zdaniem studentów przedmioty ułożone są w sposób chronologiczny pozwalający na osiąganie kolejnych z założonych efektów kształcenia. Uczelnia stwarza możliwość indywidualizacji programu kształcenia za pomocą IOS oraz IPS.

2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

- 1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu,
 - *Ocena czy liczba pracowników naukowo – dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwią osiągnięcie założonych celów i efektów realizacji danego programu (Załącznik nr 5 Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicy);*

Liczba i struktura zatrudnienia nauczycieli akademickich na kierunku „filologia” przedstawia się jak następuje:

Osoby, dla których Uniwersytet Szczeciński jest podstawowym miejscem pracy

Profesorowie: 5, doktorzy habilitowani – 18, doktorzy - 42, pozostali 21.

Osoby, dla których Uniwersytet Szczeciński jest dodatkowym miejscem pracy - 1 doktor habilitowany (pełny wymiar czasu pracy), 1 doktor habilitowany (niepełny wymiar czasu pracy), 2 doktorów (niepełny wymiar czasu pracy), pozostałe kategorie – 7.

Na I stopniu zajęcia prowadzi 4 profesorów, 17 doktorów habilitowanych, 40 doktorów i 28 magistrów. Na II stopniu zajęcia prowadzi 4 profesorów, 16 doktorów habilitowanych, 32 doktorów i 12 magistrów. Reprezentują oni, w dziedzinie nauk humanistycznych: językoznawstwo, literaturoznawstwo bądź historię/kulturoznawstwo.

Liczba nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku, ich kompetencje merytoryczne, dorobek naukowy i doświadczenie zawodowe (zdobywane także poza uczelnią) są adekwatne do realizowanego programu oraz zakładanych efektów kształcenia i umożliwiają ich osiągnięcie. Nauczyciele prowadzą zajęcia zgodnie ze swoimi kwalifikacjami i specjalizacją. Zdecydowana większość to pracownicy, dla których Uniwersytet Szczeciński jest podstawowym i nierzadko jedynym miejscem pracy.

- 2) dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów,

Zgodnie z wymaganiem § 12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370), „*Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego określonego kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim, jeżeli posiada zapewniający realizację programu studiów dorobek naukowy lub artystyczny w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych lub artystycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku.*”

Zostały spełnione wymagania § 13 ust. 1 wyżej wspomnianego rozporządzenia, tj.: „*Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli został zatrudniony*

w uczelni nie później niż od początku semestru studiów.” oraz wymagania § 13 ust. 2 wyżej wspomnianego rozporządzenia, tj.: „Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej: **pkt 1.** „30 godzin zajęć dydaktycznych - w przypadku nauczyciela akademickiego posiadającego tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego (...)” i **pkt 2** „60 godzin zajęć dydaktycznych - w przypadku nauczyciela akademickiego posiadającego stopień naukowy doktora lub kwalifikacje drugiego stopnia”.

Zgodnie z § 14 ust. 2 powyższego rozporządzenia, tj.: „Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na kierunku studiów związanym z kształceniem w zakresie języka angielskiego, niemieckiego, francuskiego, włoskiego, hiszpańskiego, portugalskiego, rosyjskiego, białoruskiego, ukraińskiego, czeskiego i słowackiego stanowi co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy w zakresie dyscypliny naukowej związanej z kierunkiem studiów, w tym co najmniej dwóch samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej czterech nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, z tym że spośród tych osób co najmniej jeden samodzielny nauczyciel akademicki i co najmniej dwóch nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora powinno specjalizować się w zakresie języka obcego, który jest przedmiotem studiów.”

Zgodnie z § 14 ust. 3 powyższego rozporządzenia, tj.: „Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na kierunku studiów związanym z kształceniem w zakresie języków obcych innych niż wymienione w ust. 2 stanowi co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy w zakresie dyscypliny naukowej związanej z kierunkiem studiów, w tym co najmniej dwóch samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej czterech nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, z tym że spośród tych osób co najmniej dwóch nauczycieli akademickich, w tym co najmniej jeden samodzielny nauczyciel akademicki powinno specjalizować się w zakresie języka obcego, który jest przedmiotem studiów.”

Zgodnie z § 15 ust. 2 powyższego rozporządzenia, tj.: „Minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na kierunku studiów związanym z kształceniem w zakresie języka angielskiego, niemieckiego, francuskiego, włoskiego, hiszpańskiego, portugalskiego, rosyjskiego, białoruskiego, ukraińskiego, czeskiego i słowackiego stanowi co najmniej dziewięciu nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy w zakresie dyscypliny naukowej związanej z kierunkiem studiów, w tym co najmniej czterech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej pięciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, z tym że spośród tych osób co najmniej dwóch samodzielnych nauczycieli akademickich powinno specjalizować się w zakresie języka obcego, który jest przedmiotem studiów.”

Ponadto zgodnie z wymaganiami § 14 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz.131), tj.: „Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na kierunku studiów związanym z

kształceniem w zakresie języków obcych stanowi (...) w przypadku prowadzenia kształcenia w zakresie języka: (...) norweskiego (...), w skład minimum kadrowego powinno wchodzić co najmniej dwóch nauczycieli akademickich specjalizujących się w zakresie języka obcego, który, który jest przedmiotem studiów, w tym co najmniej jeden samodzielny nauczyciel akademicki.” oraz jak wskazuje § 14 ust. 2 pkt 3 powyższego rozporządzenia do minimum kadrowego, o którym mowa w pkt 2, w miejsce osoby posiadającej stopień naukowy doktora i specjalizującej się w zakresie języka obcego, który jest przedmiotem studiów, można wliczyć osobę posiadającą stopień naukowy doktora, dla której język ten jest językiem ojczystym.

Uczelnia stosuje wzór oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, który pozwala na stwierdzenie, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w **art. 112a** ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572, z późn. zm.).

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych (za wyjątkiem braku dokumentów wskazanych w załączniku 5). Umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy.

Do minimum kadrowego zaliczono:

na filologii angielskiej (język angielski – stopień I): profesorowie – 1, dr hab. – 2, dr – 6;

na filologii angielskiej (język angielski – stopień II): profesorowie – 1, dr hab. – 2, dr – 6;

na filologii germańskiej (język niemiecki: stopień I): dr hab. 7, dr – 6;

na filologii germańskiej (język niemiecki: stopień II): dr hab. 7, dr – 6

na filologii romańskiej (język francuski: stopień I): dr hab. – 3, dr - 3;

na filologii romańskiej (język francuski: stopień II): dr hab. – 2, dr – 2;

na filologii rosyjskiej (język rosyjski, stopień I): dr hab. 3, dr – 3;

na filologii rosyjskiej (język rosyjski, stopień II): profesorowie – 1, dr hab. 5, dr – 1;

na filologii skandynawska (język norweski, stopień I) : profesorowie – 2, dr – 1.

Poza minimum kadrowym na kierunku „filologia” zatrudnionych jest: 1 profesor, 2 doktorów habilitowanych, 22 doktorów i 28 magistrów.

Kwalifikacje zatrudnionych nauczycieli – adekwatne do realizowanego programu – oraz ich liczba umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów i celów nauczania.

Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry – zarówno tworzącej minimum kadrowe jak i pozostałej – są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia.

Dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu kształcenia wymagania dotyczące minimum kadrowego są spełnione mimo niewliczenia do minimum trzech osób spośród zgłoszonych przez Uczelnię. (por. Załącznik nr 5).

W celu oceny stabilności minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów dokonano analizy zaliczenia do tego minimum nauczycieli akademickich zatrudnionych w roku akademickim: 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014. Nieprzerwanie przez wszystkie powyżej wskazane lata akademickie w grupie dwudziestu samodzielnych nauczycieli akademickich osiem osób jest zatrudnione i zaliczone do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów, a w grupie dwudziestu dwóch nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora trzynaście osób jest zatrudnione i zaliczone do tego minimum przez

Uczelnię. Na podstawie powyższych informacji stwierdzono, iż kadra ocenianego kierunku studiów jest mało stabilna zarówno w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich jak i w grupie nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.

Stosunek nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów kierunku spełnia wymagania § 17 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz.1370) i wynosi około 1: 26 przy wymaganym minimum 1:50. LICZBA STUDENTÓW – 1079.

Nauczyciele akademicy reprezentują następujące obszary wiedzy filologicznej: literaturoznawstwo, językoznawstwo, translatorykę, glottodydaktykę, kulturoznawstwo. Proporcje między nimi nie są idealnie zachowane na poszczególnych specjalnościach językowych (w skali kierunku przeważają językoznawcy), jednak nie odnotowuje się też drastycznych dysproporcji, które by uniemożliwiały osiągnięcie wyznaczonych celów edukacyjnych.

Obsada zajęć dydaktycznych z poszczególnych przedmiotów jest dokonywana w sposób poprawny i nie nasuwa jakichkolwiek zastrzeżeń.

- *Ogólna ocena hospitowanych zajęć dydaktycznych* (**Załącznik nr 6 - Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena:**)

Ogólna ocena hospitowanych zajęć dydaktycznych wypadła pozytywnie. Zajęcia prowadzone były w języku specjalności (poza ogólnouniwersyteckim lektoratem z łaciny). Pracownicy byli doskonale przygotowani, reprezentowali wysoki poziom pod względem merytorycznym i metodologicznym. Treść zajęć odpowiadała sylabusom, wykorzystywano umiejętnie środki audiowizualne.

- 3) jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą.

Polityka kadrowa zmierza do zapewnienia wysokiej jakości kadry naukowo-dydaktycznej, prowadzącej zajęcia na kierunku „filologia”. Uczelnia rekrutuje pracowników naukowo-dydaktycznych w drodze konkursu, którego ogólne zasady określa ustawa Prawo do Szkolnictwa Wyższym oraz statut Uniwersytetu Szczecińskiego. Od kandydata na stanowisko adiunkta wymaga się nadto legitymowania się dorobkiem zgodnym z kierunkiem rozwoju jednostki opisanym w ogłoszeniu konkursowym, opublikowania po uzyskaniu doktoratu co najmniej trzech artykułów naukowych i udziału w dwóch konferencjach ogólnopolskich lub międzynarodowych. W przypadku stanowiska profesorskiego, wymogiem jest uzyskanie stopnia doktora habilitowanego (tytułu, w przypadku profesora zwyczajnego). Sprecyzowanych jest nadto szereg warunków – różnych w zależności od stanowiska zgłoszonego do konkursu – dotyczących publikacji, (współ)organizowania konferencji, aktywności jako redaktora naukowego, kierowania pracami doktorskimi, pozyskiwania, kierowania lub udziału w grantach badawczych. Pod uwagę brany jest także wkład kandydata w działalność dydaktyczną i organizacyjną na rzecz wydziału lub uczelni.

Uczelnia wspiera rozwój kadry kierunku udzielając pracownikom urlopów naukowych, finansując podejmowane prace badawcze, organizując konferencje i sympozja naukowe oraz zapewniając środki finansowe na udział pracowników w konferencjach naukowych krajowych i zagranicznych. Z drugiej strony wprowadzony jest system monitoringu rozwoju naukowego realizowany za pomocą ocen okresowych. Istotnym elementem polityki kadrowej jest dokonywana okresowo ocena nauczycieli akademickich. Pracownicy naukowo-dydaktyczni są oceniani na podstawie regularnie przeprowadzanych hospitacji zajęć i ankiet studenckich. Poza tym składają sprawozdania szczegółowo opisujące efekty pracy badawczej, uwzględniające istotne aspekty pracy naukowej. Warunkiem przyjęcia składanego przez pracowników sprawozdania, jest dorobek publikacyjny rozliczany za okres sprawozdawczy. Ocenie podlegają wszyscy pracownicy: samodzielni i niesamodzielni, tworzący minimum kadrowe i spoza minimum. Trzech najlepszych pracowników w grupie nominuje się do nagrody Rektora. System wspierający rozwój kadry naukowo-dydaktycznej wdrożony na Uniwersytecie Szczecińskim działa w sposób efektywny.

Z rozmów z pracownikami wynika, że ewentualnego zagrożenia co do perspektywy rozwoju i funkcjonowania kierunku upatrują w czynnikach zewnętrznych (sytuacja demograficzna!), ufni są natomiast co do własnych możliwości gdy chodzi o prowadzenie badań i funkcjonowanie na arenie naukowej.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego³ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów oraz ich liczba umożliwiają osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia.

2) Uczelnia dysponuje kadrami o znacznym dorobku naukowym i odpowiednich umiejętnościach dydaktycznych. Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, umożliwiają realizację przyjętego programu i zakładanych efektów kształcenia. Zostały spełnione wymogi dotyczące minimum kadrowego w przypadku wszystkich specjalności na kierunku „filologia”.

3) Prowadzona na Uczelni polityka kadrowa, współpraca z uczelniami oraz jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą sprzyjają stałemu podnoszeniu kwalifikacji. Zapewnione są odpowiednie warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego kadry zatrudnionej na kierunku „filologia”. Polityka kadrowa jest spójna z założeniami rozwoju filologii.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniająca potrzeby osób niepełnosprawnych.

Wydział Filologiczny jest w trakcie prowadzenia zakrojonych na bardzo szeroką skalę prac remontowo-modernizacyjnych, których celem jest poprawienie warunków pracy i studiowania. Trwać one będą do końca roku 2016 i mają doprowadzić do poziomu, który można obserwować w jednostkach, które już przeszły proces rewaloryzacji. Na czas prac remontowo-budowlanych, Instytuty i Katedry Wydziału Filologicznego z jednej strony,

dostały p o m i e s z c z e n i a z a s t ę p c z e , których standard gdy chodzi o liczbę sal, ich powierzchnię i wyposażenie – choć wyraźnie niższy od docelowego - pozwala na sprawne prowadzenie procesu dydaktycznego. Z drugiej strony, w y p o ż y c z o n e zostały z innych Wydziałów pomieszczenia o bardzo wysokim standardzie, w których prowadzona jest dydaktyka. We wszystkich jednostkach Wydziału Filologicznego zapewniony jest dostęp do szerokopasmowego Internetu o szybkości 100MB/sek. Komputery działają w sieci udostępniającej licencjonowane oprogramowania nieodpłatne dla filologów. Jednostki dysponują niezbędnym do pracy dydaktycznej różnorodnym sprzętem multimedialnym w wystarczającej ilości (telewizory, magnetowidy, magnetofony, odtwarzacze CD, rzutniki). Pracownicy naukowo-dydaktyczni mają także do dyspozycji sprzęt informatyczny konieczny do pracy naukowo-badawczej taki, jak: komputery, skanery z oprogramowaniem OCR i drukarki.

Studenci poinformowali, iż prace modernizacyjne stanowią znaczne utrudnienie, jednakże Władze Wydziału zadbały o to, by w miarę możliwości zajęcia w danym dniu odbywały się w tym samym miejscu, tak, aby uniknąć sytuacji w której studenci byliby zmuszeni do przejeżdżania przez całe miasto.

Pracownicy i studenci Wydziału Filologicznego mogą korzystać z Biblioteki Głównej US, Biblioteki Akademickiego Centrum Kształcenia Językowego (ACKJ), oraz bibliotek jednostek. Biblioteka Główna dysponuje 130 miejscami w 2 czytelniach, udostępnia ok. 200.000 woluminów, prenumeruje czasopisma w formie tradycyjnej (drukowanej) oraz wykupiła dla swoich użytkowników dostęp do elektronicznych wersji wydawnictw i baz danych. Biblioteka Główna i jej oddziały (por niżej) dysponują bogatym księgozbiorem polonistycznym gromadzą zbiory z zakresu językoznawstwa, literaturoznawstwa, dziennikarstwa, kultury śródziemnomorskiej, kulturoznawstwa, a także języka rosyjskiego i innych języków słowiańskich. Oprócz książek i czasopism biblioteka posiada atlasy dialektologiczne oraz reprinty. Do znacznej części zbiorów możliwy jest wolny dostęp. Księgozbiór podręczny zawiera wydawnictwa informacyjne, encyklopedie, słowniki, bibliografie i podstawowe podręczniki.

Corocznie zbiory wzbogacają się o nowe pozycje, które pochodzą z dwóch źródeł. Podstawowym jest zakup w ramach funduszy przydzielanych przez Uczelnię. Zamówienia na publikowane książki są realizowane bardzo sprawnie, i – jak podkreślali pracownicy – nawet pod koniec roku budżetowego. Drugim źródłem są dary. Darczyńcami są zarówno osoby prywatne (rzadziej), jak i instytucje oraz różnego typu organizacje (np. niemiecka DAAD, szwajcarska Pro Helvetia, redakcja „Germanistik” w Tybindze, Yiddish Book Center w USA, Literaturarchiv w Marbach, Internationale Alfred Döblin-Gesellschaft, „Austriackie Forum Kultury” w Warszawie Ministerstwa i agendy rządowe państw zachodnich).

Biblioteka jest w dużym stopniu skomputeryzowana, oferuje zdalny dostęp do katalogów. Jednym z jej działów jest Oddział Informacji Naukowej. W pomieszczeniach bibliotecznych zainstalowane są stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu. Użytkownicy mają też do dyspozycji fotokopiarki (serwis płatny na kartę). Biblioteka Główna dysponuje 10 oddziałami, z których wyspecjalizowane są w gromadzeniu zbiorów przydatnych dla filologów są:

Biblioteka Filologiczna (ponad 41.000 woluminów), Biblioteka Wydziału Humanistycznego, Biblioteka Akademickiego Centrum Kształcenia Językowego (9000 woluminów książek i czasopism), Biblioteka Instytutu Filologii Germańskiej (20220 wol. książek i 1453 wol.

czasopism, z bieżącą prenumeratą 5 czasopism). Kadra nauczająca i studenci filologii romańskiej mogą korzystać ze zbiorów zgromadzonych w ośrodku Alliance Française.

Obok zasobów uniwersyteckich, pracownicy i studenci korzystać mogą z bogatej ogólnodostępnej Książnicy Zachodniopomorskiej.

W zależności od wybranej specjalizacji studium odbywają praktyki nauczycielskie o charakterze psychologiczno-pedagogicznym (w placówkach oświatowych), translatorskie (w instytucjach i przedsiębiorstwach wymagających umiejętności translatorskich) i biznesowo-gospodarcze (w biurach turystycznych, w kancelariach prawniczych itp.) Opiekę nad przebiegiem praktyk sprawują pracownicy Uniwersytetu Szczecińskiego. Praktyki są realizowane zgodnie z Regulaminem Praktyk Wydziału Filologicznego. Dobór instytucji, w których odbywają się praktyki studenckie należy uznać za prawidłowy. Dzięki współpracy międzynarodowej, praktyki odbywają się także zagranicą.

W Uniwersytecie Szczecińskim problemami osób niepełnosprawnych zajmuje się Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych Uniwersytetu Szczecińskiego. Dysponuje ono wykwalifikowaną kadrą konsultantów oraz specjalistycznym zapleczem technologicznym, ukierunkowanym na indywidualne potrzeby osób niepełnosprawnych. Do czasu zakończenia prac remontowo-budowlanych, potrzeby studentów niepełnosprawnych są uwzględnione w różnym stopniu w zależności od wykorzystywanych pomieszczeń. W niektórych starych budynkach zajmowanych w okresie przejściowym, pozbawionych wind, utrudnione jest albo zgoła niemożliwe wprowadzenie znaczących udogodnień dla tej kategorii użytkowników. Diametralnie różna jest sytuacja w przypadku zajęć prowadzonych w salach *wypożyczanych*, znajdujących się w budynkach już wyremontowanych, wyposażonych w nowoczesne windy i uwzględniających specyficzne potrzeby osób niepełnosprawnych ruchowo (podjazdy i platformy dla wózków). W Bibliotece Głównej uwzględnione są m. in. potrzeby osób niedowidzących dzięki odpowiedniemu sprzętowi dostępnemu w Czytelni Głównej i w bibliotekach jednostek. Biblioteka oferuje możliwość składania zamówienia na książki za pośrednictwem portierni.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego⁴ znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego.....

Baza materialna, jaką dysponują pracownicy i studenci kierunku „filologia” jest wystarczająca do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia i jest w trakcie znaczącego ulepszania.

Stopień dostosowania infrastruktury dydaktycznej bazy dydaktycznej do potrzeb osób niepełnosprawnych należy uznać za spełniony w stopniu znaczącym gdy chodzi o część budynków wykorzystywanych w czasie prac remontowo-budowlanych, natomiast w pełni w pomieszczeniach wypożyczanych, które już przeszły proces modernizacji.

Potrzeby tej grupy społeczności akademickiej winny zostać uwzględnione w stopniu wyższym w najbliższej przyszłości.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia; na kierunkach o profilu ogólniakademickim jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

Prowadzone badania naukowe przekładają się na dydaktykę na wszystkich poziomach kształcenia. Obserwuje się częsty związek tematyki prac magisterskich z badaniami prowadzonymi przez doświadczonych pracowników. Przygotowywane są prace doktorskie w systemie współpromotorstwa (co-tutelle) we współpracy z naukowcami z Francji.

Próby prowadzenia prac badawczych podejmowane są także przez studentów. Charakterystyczne jest, że studenci uczestniczący w pracach kół naukowych obok wykonywania prac ściśle naukowych angażują się w popularyzację nauki i kultury, co przejawia się w organizowaniu dni kultury, występów muzycznych, dyskusji nt. filmów prezentowanych w oryginalnej, obcojęzycznej wersji językowej, spotkań z młodzieżą licealną (co jest okazją do propagowania studiów filologicznych w środowisku maturzystów), warsztatów teatralnych, organizowaniu wyjazdów studentów na krajowe i międzynarodowe konferencje naukowe. W działalności kół naukowych biorą nierzadko udział doktoranci wywodzący się spośród uczestników kół naukowych. Na kierunku „filologia” istnieje kilka kół naukowych wspomaganych przez opiekunów. Najdłuższą historię ma Koło Naukowe Sławistów działające od ponad 30 lat. Od 2003 r. organizuje ono co roku *Warsztaty Lingwistyczne*, w których uczestniczą, studenci, doktoranci i doktorzy z różnych instytutów i katedr filologicznych Uniwersytetu Szczecińskiego, a także goście-doktoranci z Niemiec – z Uniwersytetu w Greifswaldzie, jak również z uczelni polskich. Koło zaprasza na wykłady wybitnych lingwistów polskich i zagranicznych (m. in. z Uniwersytetu Technicznego w Charkowie, z Uniwersytetu w Granadzie). Międzynarodowa Konferencja Młodych Naukowców organizowana staraniem Koła Naukowego Sławistów ma charakter cykliczny. Problematyka obejmuje studia z zakresu językoznawstwa, komunikacji obcojęzycznej, nowych tendencji w nauczaniu języków obcych, przekładoznawstwa, literaturoznawstwa i kulturoznawstwa. Jest ona też okazją do prezentacji studenckiego ruchu teatralnego i deklamatorskiego Uniwersytetu Szczecińskiego. W ramach wydarzeń kongresowych odbywają się spektakle teatralne. Cyklicznie wydawane są książki (seria: *Świat Słowian w języku i kulturze* z podtytułami: *Językoznawstwo. Literaturoznawstwo Kulturoznawstwo*), które mają szeroką dystrybucję zagraniczną.

Koło Naukowe „ROMANISTÓW” jest studencką grupą działającą przy Katedrze Filologii Romańskiej Uniwersytetu Szczecińskiego od 2000 roku. Co roku studenci organizują Zachodniopomorski Festiwal Piosenki Francuskiej. Koło Naukowe „La Gondola” założone w 2011 r. działalność swoją nakierowuje na poznawanie i propagowanie różnych elementów kultury Włoch. Jego członkowie corocznie organizują występy muzyczne, dyskusje nt. filmów włoskich, spotkania z młodzieżą licealną. Najmłodsze Koło Naukowe „Puerta del Sol” (działa od listopada 2014 r.) w programie ma cykliczne organizowanie Dni Miłośników Kultury Hiszpańskiej oraz propagowanie dziedzictwa materialnego i niematerialnego regionów Hiszpanii oraz jej wysp, obyczajów, kulinariów, języków; organizowanie warsztatów muzycznych i teatralnych konsolidujących szkoły średnie i studentów Uniwersytetu Szczecińskiego. Głównym założeniem Koła Puerta del Sol jest rozwijanie wiedzy filologicznej, współpraca z kołami naukowymi innych uczelni krajowych i zagranicznych.

Rezultaty działalności naukowo-badawczej studentów przedstawiają się w sposób imponujący. Od 2007 kolejne roczniki studenckie uczestniczą w realizacji międzynarodowego projektu leksykograficznego (we współpracy z Uniwersytetem w Greifswaldzie). Efektem wydawniczym było wydanie 2 słowników. Załącznik nr 4 do Raportu samooceny podaje listę 44 komunikatów naukowych ogłoszonych drukiem w pracach zbiorowych i w wydawnictwach periodycznych oraz wymienia 15 konferencji (w tym 6 międzynarodowych), na których studenci filologii szczecińskiej skupieni w kołach naukowych zaprezentowali 64 referaty.

Podział środków na działalność kół naukowych został zatwierdzony przez Radę Uczelnianą Samorządu Studenckiego w porozumieniu z Prorektorem ds. Studenckich. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA wyrazili pozytywną opinię dotyczącą kół naukowych. W ich opinii działalność w kole naukowym pozwala na poszerzenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz odpowiednią możliwość rozwoju własnych zainteresowań i pasji naukowych. Pozytywna opinia studentów dotyczyła również opiekunów kół naukowych, jako osób kompetentnych i stanowiących odpowiednie wsparcie od strony merytorycznej i organizacyjnej. Poza publikacjami oraz konferencjami, studenci chętnie dzielą się wynikami prowadzonych badań na zajęciach seminaryjnych oraz podczas cyklicznych spotkań danego koła naukowego.

Cechą charakterystyczną filologii szczecińskiej jest trwająca od wielu lat bliska, intensywna i przynosząca znaczne korzyści zarówno naukowe jak i dydaktyczne współpraca z ośrodkami akademickimi zagranicznymi, szczególnie w Niemczech. Organizowane są konferencje naukowe o zasięgu międzynarodowym, często we współpracy z uczelniami zagranicznymi. Wśród partnerów zagranicznych uczestniczących we wspólnych przedsięwzięciach naukowych odnotować trzeba także placówki z innych krajów: Anglii, Francji, Hiszpanii, Szwajcarii, Austrii, Rosji, Irlandii, Norwegii, Turcji, Ukrainy, Włoch i in. Konferencje organizowane przez anglistów regularnie rezerwują czas na prezentacje studenckie. Tematyka badawcza jest bardzo różnorodna, obok klasycznych problemów z zakresu językoznawstwa teoretycznego i stosowanego, translatoryki, literaturoznawstwa i kulturoznawstwa pojawia się problematyka odwołująca się do wątków aktualnych w życiu społecznym i politycznym (por. *Gender in English Studies*, w 2012 r.).

Prace badawcze na kierunku „filologia” pokrywają szerokie spektrum zagadnień typowych dla wyżej wymienionej dziedziny i są prowadzone zarówno przez zespoły jak i indywidualnie. Źródłem finansowania są fundusze przyznawane przez Uczelnię (fundusz rozwoju badań statutowych) oraz nieliczne granty zewnętrzne. Obok badań dotyczących języków angielskiego, francuskiego, włoskiego, niemieckiego, norweskiego, rosyjskiego oraz innych języków słowiańskich, odnotować można: studia z zakresu onomastyki na Syberii, a także często prowadzone na anglistykach badania celtologiczne. Od kilku lat działa Koło Celtologów, rozwijane są studia nad językiem i kulturą walijską. Aktywność na tym ostatnim polu przyciąga naukowców z Walii oraz Niemiec.

W przypadku pracowników samodzielnych, efektem prowadzonych badań są publikacje naukowe (artykuły, rozdziały, monografie itp.), co jest jednym z warunków ich awansu. Liczba publikacji jest bardzo zróżnicowana w zależności od pracownika i mieści się w przedziale [1 – 15] rocznie publikacji na pracownika (75 publikacji vs. 5 publikacji w ciągu ostatnich 5 lat). W przypadku młodszych pracowników, publikowane badania prowadzą

do stopnia doktora i doktora habilitowanego. Od momentu ostatniej wizytacji przez Zespół Oceniający PKA, odnotowano 7 zakończonych przewodów doktorskich: przez 2 anglistów, 1 germanistę, 4 romanistów. Stopień naukowy doktora habilitowanego uzyskało 9 nauczycieli akademickich: 1 anglista, 5 germanistów, 1 romanista i 2 slawistów. Jednej osobie Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nadał tytuł profesora nauk humanistycznych. Fakty te świadczą o znaczącym wzroście kwalifikacji nauczycieli akademickich zatrudnionych na ocenianym kierunku.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego⁴ w pełni
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Wyniki badań naukowych prowadzonych przez pracowników akademickich są wykorzystywane w procesie kształcenia. Wydział Filologiczny stwarza studentom ocenianego kierunku odpowiednie warunki do rozwoju naukowego poprzez działalność w kołach naukowych. Studenci prezentują wyniki swoich badań podczas konferencji ogólnokrajowych oraz międzynarodowych, aktywnie uczestniczą w projektach i warsztatach, a także w promowaniu kultury i języka obcego. Studenci pozytywnie oceniają możliwości rozwoju w ramach działalności kół naukowych i chętnie dzielą się swoimi osiągnięciami.

Wydział Filologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego otrzymał kategorię „B” w procesie parametryzacji, co odpowiada średniej uczelnianej.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię.

- 1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów,

Zasady i tryb rekrutacji kandydatów na I rok studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I i II stopnia w roku akademickim 2014/2015, określone zostały Uchwałą nr 55/2013 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 29 maja 2013 roku. Oferta edukacyjna kierunku *filologia* skierowana jest przede wszystkim do osób zainteresowanych studiami filologicznymi, pragnących rozwijać swoje zainteresowania literaturą oraz kulturą i językiem innych krajów. Proces rekrutacyjny przeprowadzany jest za pomocą Elektronicznej Rejestracji Kandydatów (ERK), a jednostką odpowiedzialną za jego przebieg jest Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna. Podstawą przy postępowaniu rekrutacyjnym na studia I stopnia są wyniki egzaminu maturalnego. Kandydat na studia II stopnia winien legitymować się dyplomem ukończenia studiów filologicznych co najmniej I stopnia i posiadać udokumentowaną znajomość danego języka obcego na poziomie C1. O przyjęciu na studia decyduje miejsce na liście rankingowej. Szczegółowe zasady przyjmowania kandydatów na studia zawarte są w Załączniku nr 1 Uchwały nr 55/2013 Senatu US w sprawie warunków i trybu rekrutacji kandydatów na I rok studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich w roku akademickim 2014/2015.

Liczba studentów na każdej specjalności jest zróżnicowana. Największym powodzeniem cieszą się filologie *angielska* i *germańska*, a od bieżącego roku akademickiego również nowo

utworzona specjalność *skandynawistyka*, na którą przyjęto 83 studentów na studia stacjonarne i 58 na studia niestacjonarne. Odsiew wśród studentów obserwuje się głównie po 1 roku studiów I stopnia. Jako przyczyny odsiewu, autorzy Raportów Samooceny podają przede wszystkim zbyt niski wyjściowy poziom językowy kandydatów i niezgodność oczekiwań z ofertą edukacyjną. Wśród studentów I roku studiów II stopnia odsiew jest niewielki i wynika głównie z przyczyn losowych. W celu wyrównania kompetencji kandydatów o niższej znajomości języka oferowane są kursy wyrównawcze prowadzone przez doktorantów podczas pierwszego i drugiego semestru studiów.

Zarówno studenci I jak i II stopnia, będący na spotkaniu z ZO PKA wyrazili pozytywną opinię dotyczącą zasad rekrutacji na studia. W ich opinii procedury rekrutacyjne są przejrzyste i adekwatne do wymagań, a także zapewniają równe szanse wszystkim kandydatom

- 2) System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen.

Ogólna ocena studentów dotycząca systemu oceny osiągnięć jest pozytywna. Warunki zaliczenia oraz zasady przedstawione przez prowadzących na początku zajęć są zrozumiałe oraz konsekwentnie realizowane. W przypadku egzaminów pisemnych, student w każdej chwili ma możliwość wglądu do swojej pracy, a w razie wątpliwości dotyczących zaproponowanej oceny, ma prawo przystąpienia do egzaminu poprawkowego. Zgodnie z §40 Regulaminu Studiów, dziekan, na wniosek studenta, może podjąć decyzję o komisyjnym sprawdzeniu pracy zaliczeniowej/egzaminacyjnej lub o zaliczeniu/egzaminie komisyjnym. Żaden z obecnych na spotkaniu studentów do tej pory nie skorzystał z takiej możliwości.

W opinii studentów metody weryfikowania efektów uczenia się są odpowiednie, sprawiedliwe i uwzględniają wszystkie zakładane efekty kształcenia.

- 3) Struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów.

Z punktu widzenia studentów punkty ECTS są prawidłowo przyporządkowane do poszczególnych przedmiotów, a możliwości przenoszenia osiągnięć funkcjonują prawidłowo. Wydział Filologiczny oferuje studentom możliwość udziału w programie studenckiej wymiany krajowej MOST oraz międzynarodowej ERASMUS+.

Ze względu na specyfikę kierunku, a także bliskie usytuowanie Szczecina względem Niemiec oraz Skandynawii powoduje, iż Wydział Filologiczny ściśle współpracuje z ośrodkami zagranicznymi, zarówno na płaszczyźnie naukowej jak i dydaktycznej. Jak wynika z informacji przedstawionych przez Władze Jednostki, studenci chętnie odbywają część studiów bądź praktyk za granicą. Na przestrzeni ostatnich 4 lat w ramach programu ERASMUS+ część studiów w jednostkach zagranicznych odbyło 107 studentów ocenianego kierunku, a 10 odbyło w ten sposób praktykę zawodową. Wśród studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA były osoby, które brały udział w programie ERASMUS. W ich opinii program jest bardzo dobrze zorganizowany, a oferta przedmiotów pozwala na odpowiednie dopasowanie do własnych zainteresowań, tak, by jednocześnie nie generować znacznych różnic programowych. Studenci ocenili udział w programie jako bardzo wartościowy względem dalszej ścieżki kształcenia. W ich opinii wyjazd pozwolił na zweryfikowanie dotychczas osiągniętych efektów kształcenia, pogłębienie umiejętności językowych oraz na właściwe poznanie kultury i obyczajów danego kraju. Istotnym elementem jest fakt, iż w opinii studentów, również osoby które nie uczestniczyły w programie mogą czerpać z niego

korzyści, ponieważ studenci wracający z wymiany chętnie dzielą się doświadczeniami podczas zajęć czy seminariów oraz wykorzystują zdobytą wiedzę w dalszej pracy naukowej. Informacje dotyczące mobilności studentów zamieszczone są na stronie internetowej Wydziału.

- 4) System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

Studenci obecni na spotkaniu z ekspertem ds. studenckich ocenili system opieki dydaktycznej jako odpowiedni. ZO PKA podziela tę ocenę. Istnieje bardzo dobry kontakt pomiędzy studentami, a kadrami naukowo - dydaktyczną, co potwierdzają zarówno Władze Wydziału, jak i sami studenci. Nauczyciele akademicy mają wyznaczone stałe godziny konsultacji, podczas których są do dyspozycji studentów. Studenci mogą kontaktować się z kadrami również poza wyznaczonymi godzinami zajęć czy konsultacji, drogą telefoniczną oraz elektroniczną. Istotne informacje zawsze umieszczone są na stronie internetowej uczelni oraz na tablicach ogłoszeniowych. Na kierunku *filologia* nie są prowadzone zajęcia w ramach kształcenia na odległość i zgodnie z opinią przedstawioną przez studentów nie widzą oni takiej potrzeby.

Studenci mają do wyboru moduły specjalnościowe: nauczycielski, translatorski oraz związane z prawem, ekonomią, biznesem i e-turystyką. W ramach wybranego modułu studenci zapisują się na konkretne zajęcia z puli tzw. przedmiotów do wyboru. Regulamin Studiów przewiduje również możliwość indywidualizacji procesu kształcenia według Indywidualnego Planu Studiów i Programu Kształcenia oraz Indywidualnej Organizacji Studiów, co spotyka się z dużym zainteresowaniem ze strony studentów.

W opinii studentów, wyrażonej podczas spotkania z ekspertem ds. studenckich PKA, sylabusy prezentowane przez prowadzących na początku każdego przedmiotu stanowią kompletne źródło informacji na temat formy realizacji zajęć, okresowej weryfikacji efektów uczenia się, zaliczenia końcowego, niezbędnej literatury oraz zakładanych efektów kształcenia. Studenci poinformowali, iż niezbędna literatura oraz wszelkie materiały są w pełni dostępne w księgozbiorach bibliotek. Jeśli istnieje taka potrzeba, prowadzący sami zamawiają interesujące studentów pozycje, bądź pożyczają materiały z własnego księgozbioru, a także udostępniają źródła internetowe, w których studenci mogą znaleźć pożądane materiały.

Studenci ocenianego kierunku pozostają w stałym kontakcie z opiekunami lat, którzy stanowią duże wsparcie szczególnie na początku kształcenia, współuczestniczą w szkoleniach oraz spotkaniach odbywających się podczas dni adaptacyjnych.

W opinii studentów, Władze zawsze starają się wyjść naprzeciw ich oczekiwaniom i w miarę możliwości rozwiązywać ewentualne sytuacje konfliktowe. Przykładem takiej sytuacji, może być pismo skierowane do dyrektora Instytutu Filologii Germańskiej przez studentów filologii angielskiej, ze specjalnością nauczycielską z drugim językiem niemieckim. Studenci złożyli wniosek o zmianę obecnego nauczyciela, który ich zdaniem nie jest osobą kompetentną w kwestii dydaktyki. Studenci uargumentowali swój wniosek licznymi przykładami, m.in. niedostosowaniem poziomu nauczania do zaawansowania grupy (B1), niezaprezentowanie sylabusu do przedmiotu ani potrzebnych materiałów, pomimo wielokrotnych próśb ze strony studentów, a także absencja czy skracanie bloków zajęciowych oraz brak komunikacji. Prodziekan ds. studenckich wszczęła postępowanie mające na celu wyjaśnienie zaistniałej sytuacji. Została przeprowadzona rozmowa z nauczycielem, na którego ostatecznie, decyzją Prorektora ds. Kształcenia, została nałożona kara upomnienia. Jak wynika z informacji

przedstawionej przez panią Prodziekan ds. studenckich, podjęte działania przyniosły oczekiwany rezultat. Po upływie miesiąca przeprowadzone zostały zajęcia hospitacyjne, które zostały pozytywnie ocenione pod względem merytorycznym oraz metodycznym przez panią Prodziekana ds. kształcenia oraz Dyrektor IFG. Studenci nie zgłosili więcej uwag.

Pozytywna opinia dotyczy również kompetencji pracowników obsługi administracyjnej, jednakże studenci wyrazili niezadowolenie związane z godzinami pracy dziekanatu, które w ich odczuciu są za krótkie, co szczególnie w obecnej sytuacji, kiedy prowadzone są prace modernizacyjne, znacznie utrudnia możliwości załatwienia spraw w dziekanacie.

Studenci posiadają informacje dotyczące procedury dyplomowania oraz egzaminu dyplomowego. Dyplomanci mają pełną dowolność w doborze tematu pracy dyplomowej, tak aby był zgodny z zainteresowaniami studenta. Studenci poinformowali, iż mają możliwość ścisłej współpracy z promotorem, zarówno podczas wykładów seminaryjnych, spotkań indywidualnych jak i poprzez kontakt drogą elektroniczną. W ich opinii, promotorzy stanowią duże wsparcie podczas pisania pracy dyplomowej, zarówno od strony technicznej, jak i przede wszystkim merytorycznej.

Dużym zainteresowaniem wśród studentów cieszy się działalność w kołach naukowych. W opinii studentów opieka merytoryczna oraz zaplecze finansowe są odpowiednie. Studenci cenią możliwość rozwoju oraz zawierania kontaktów międzynarodowych, co z uwagi na specyfikę kierunku jest w ich opinii bardzo istotne ze względu na przyszłą karierę zawodową. Jak wynika z informacji przedstawionych przez członków kół naukowych, chętnie uczestniczą oni w działaniach promujących oceniany kierunek, mając jednocześnie możliwość szerzenia kultury i języka obcego wśród mieszkańców Szczecina, a przede wszystkim dzieci i młodzieży, np. podczas Tygodnia Irlandzkiego czy Słowianaliów, podczas których organizowane są pokazy kina 4 kultur.

Regulamin zasad i trybu przyznawania pomocy materialnej dla studentów Uniwersytetu Szczecińskiego w obecnym brzmieniu został wprowadzony Zarządzeniem nr 54/2014 Rektora US z dnia 23 września 2014 roku. Studenci mogą ubiegać się o pomoc materialną w formach przewidzianych w §173 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Na podstawie §177 Ustawy, decyzją pani Dziekan Wydziału Filologicznego, dnia 27 listopada 2014r. powołano Wydziałową Komisję ds. Pomocy Materialnej na rok akademicki 2014/2015. W skład pięcioosobowej komisji wchodzi trzech przedstawicieli studentów. Podziału środków funduszu pomocy materialnej dla studentów i doktorantów dokonał Rektor w porozumieniu z uczelnianym organem Samorządu Studenckiego, co jest zgodne z obowiązującymi przepisami prawa. Decyzje administracyjne podejmowane są w sposób prawidłowy, zgodny z Kodeksem postępowania administracyjnego.

Mechanizmem motywującym studentów do osiągania lepszych efektów jest stypendium Rektora dla najlepszych studentów, które zgodnie z §174 ust 4. Ustawy, przyznawane jest w liczbie nie większej niż 10% liczby studentów ocenianego kierunku. Punkty przyznawane są za wysoką średnią ocen, osiągnięcia naukowe, artystyczne oraz wysokie wyniki sportowe. Do osiągnięć naukowych zalicza się również odbycie sesji w innej Jednostce w ramach programu MOST(10 punktów) lub ERASMUS+(20 punktów). Spotkało się to z negatywną opinią kilku studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA, ponieważ uznali oni, iż nakład pracy studenta w zaliczenie sesji podczas wymiany studenckiej jest nieproporcjonalny względem nakładu pracy, jaki muszą włożyć np. w publikację artykułu naukowego w czasopiśmie nierecenzowanym, który jest punktowany na równi z ERSAMUSEm. Osoby te wyraziły opinię, iż publikacja artykułu wymaga więcej pracy, zatem wartość punktowa powinna być wyższa.

Niemniej jednak studenci wyrazili pozytywną opinię dotyczącą procedur przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej, uznając je za zrozumiałe i transparentne. W ich odczuciu, informacje dotyczące możliwości ubiegania się o środki z Funduszu Pomocy Materialnej oraz pomoc ze strony pracowników administracyjnych są odpowiednie.

Studenci Uniwersytetu Szczecińskiego tworzą Samorząd Studencki. Samorząd Studencki funkcjonuje na podstawie Regulaminu Samorządu Studenckiego, zatwierdzonego przez Senat Uniwersytetu. Działania Samorządu wspierane są środkami finansowymi przyznanymi przez Prorektora ds. Studenckich w ramach środków przeznaczonych na działalność kulturowo – naukową studentów.

Organem reprezentującym studentów kierunku *filologia* na Wydziale Filologicznym jest Wydziałowa Rada Samorządu Studenckiego (WRSS). Obecnie w skład WRSS WF wchodzi 5 członków ocenianego kierunku. Członkowie mają do dyspozycji pomieszczenie biurowe wraz z niezbędnym wyposażeniem, które pozwala na prawidłowe funkcjonowanie i przyjmowanie studentów. Przedstawiciele Samorządu aktywnie uczestniczą w pracach organów kolegialnych Wydziału oraz ściśle współpracują z Władzami Jednostki. Ponadto Zarząd Samorządu Studenckiego zapewnia ciągłe kształcenie dla Wydziałowych Rad Samorządu poprzez szkolenia z zakresu ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, funkcjonowania Funduszu Pomocy Materialnej oraz wszelkich spraw, w których Samorząd pomaga studentom. W następstwie, członkowie WRSS organizują szkolenia z zakresu praw i obowiązków dla studentów I roku przy współpracy z Prodziekanem ds. studenckich.

Ze względu na niewielką liczbę osób, członkowie Wydziałowej Rady Samorządu są obciążeni dużą ilością obowiązków. Przedstawiciele Rady poinformowali, iż głównym powodem jest fakt, iż część osób ukończyła już studia. Ponadto wielu studentów, w krótkim czasie rezygnuje z pracy w Samorządzie Studenckim, ponieważ okazuje się, że ich wyobrażenia względem działalności samorządowej różnią się z realną specyfiką funkcjonowania.

W uczelni funkcjonuje również Akademickie Biuro Karier, którego zadaniem jest wprowadzenie oraz pomoc studentom w poruszaniu się na rynku pracy. Biuro zajmuje się promocją Uczelni na Targach Pracy, organizacją warsztatów, kursów i szkoleń z zakresu m.in. budowania zespołu i współpracy w grupie, sztuki negocjacji, czy treningu asertywności i kontroli emocji.

Studenci wyrazili pozytywną opinię dotyczącą funkcjonowania Akademickiego Biura Karier uznając, że dzięki organizowanym warsztatom i szkoleniom mają możliwość uzyskania umiejętności przydatnych zarówno na płaszczyźnie zawodowej, jak i prywatnej.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Procedury rekrutacji na I rok studiów I i II stopnia kierunku *filologia* nie budzą zastrzeżeń, są przejrzyste, zrozumiałe i uwzględniają zasadę równych szans.**
- 2) System oceny osiągnięć studentów jest przejrzysty i zrozumiały dla studentów oraz zapewnia obiektywizm formułowania ocen. Studenci są dokładnie informowani o przebiegu procesu kształcenia na danym przedmiocie i kryteriach oceny, a także mają możliwość wglądu w ocenione prace celem weryfikacji popełnionych błędów.**
- 3) Studenci mają świadomość czym są punkty ECTS i w ich opinii są one prawidłowo przyporządkowane do poszczególnych przedmiotów. Wydział Filologiczny stwarza studentom ocenianego kierunku szereg możliwości związanych z mobilnością krajową i międzynarodową, która cieszy się dużym zainteresowaniem.**

4) System oceny naukowej i dydaktycznej nad studentami należy ocenić jako odpowiedni. Informacje zawarte w sylabusach są kompletne, a materiały zalecane przez prowadzących zajęcia w toku nauki są wystarczające do osiągnięcia zakładanych efektów i w pełni dostępne w zasobach bibliotecznych. Władze starają się wyjść naprzeciw studentom i pomagać w rozwiązywaniu sytuacji konfliktowych. Oferowana opieka materialna i socjalna w pełni odpowiada potrzebom studentów i jest zgodna z obowiązującymi przepisami prawa. Władze stwarzają odpowiednie warunki do funkcjonowania Samorządu Studenckiego. Działalność Akademickiego Biura Karier została przez studentów oceniona pozytywnie.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

- 1) Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów,

W Uczelni System Zapewnienia Jakości został wprowadzony Uchwałą Nr 46/2009 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 28 maja 2009 r., kiedy zostało utworzone Biuro ds. Jakości Kształcenia. Do Jego zadań należało organizowanie, koordynowanie oraz nadzorowanie działań zmierzających do zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w Uczelni.

Kolejno zmiany w kwestiach dotyczących uczelnianego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, wprowadzono Uchwałą Nr 90/2011 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 24 listopada 2011 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia (WSZJK) w Uniwersytecie Szczecińskim. Uchwała ta określiła politykę oraz procedury zapewnienia jakości, stworzenie mechanizmów stałego zarządzania, monitorowania i doskonalenia systemu, dostarczanie władzom Uniwersytetu niezbędnych informacji do zarządzania procesem kształcenia, podniesienie rangi dydaktycznej, a także atrakcyjności i konkurencyjności US wobec innych uczelni. Uchwała ta również przedstawia strukturę organizacyjną, tj. Uczelniany Zespół Rektorski ds. Jakości i Programów Kształcenia, Wydziałowe Zespoły ds. Jakości i Programów Kształcenia i Zespoły Kierunków ds. Jakości i Programów Kształcenia. Za koordynację prac powyższych jednostek odpowiada Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia.

Następnie na podstawie Zarządzenia Rektora Nr 7/2013 z dnia 14 lutego 2013 r. w sprawie utworzenia zespołów rektorskich ds. jakości i programów kształcenia i określenia zakresu ich działania, utworzono zespoły ds. jakości i programów kształcenia. W skład Uczelnianego Zespołu wchodzi: Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia jako przewodniczący, sześciu nauczycieli akademickich reprezentujących różne dziedziny i dyscypliny naukowe, w tym co najmniej dwóch, posiadających stopień naukowy doktora habilitowanego lub tytuł naukowy profesora – powołanych przez Prorektora ds. kształcenia, Przewodniczący Senackiej Komisji ds. Kształcenia, przedstawiciel doktorantów oraz przedstawiciel studentów. Uczelniany Zespół podejmuje działania na rzecz wdrożenia nowych programów kształcenia oraz zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w Uczelni.

Na poziomie Wydziału Filologicznego Dziekan Zarządzeniem Nr 1/2011 z dnia 10 maja 2011 r. powołał Wydziałowy Zespół ds. Jakości i Programów Kształcenia. kolejno Zarządzeniem Nr 2/2011 z dnia 10 maja 2011 r. powołane zostały kierunkowe zespoły ds. jakości i programów kształcenia. Obecnie w skład Zespołów wchodzi: przewodniczący powoływany

przez Dziekana Wydziału, koordynator ECTS, jeden nauczyciel akademicki zatrudnionych na Wydziale. Do zadań Zespołów należy: opiniowanie przed uchwaleniem przez Radę Wydziału programu studiów przedstawionego przez Zespół Kierunku oraz opiniowanie programu studiów doktoranckich, podyplomowych, sporządzanie zgodnie z wytycznymi Uczelnianego Zespołu sprawozdań z oceny własnej, stanowiącej wynik ewaluacji kształcenia w jednostce oraz przedstawianie sprawozdań z oceny własnej Dziekanowi Wydziału i Uczelnianemu Zespołowi, opracowywanie planów i harmonogramów działań naprawczych, opracowywanie raportów z ankiet oceniających zajęcia dydaktyczne, inicjowanie działań projakościowych oraz rekomendowanie ich Uczelnianemu Zespołowi, inicjowanie i organizowanie działań związanych z podnoszeniem kultury jakości kształcenia w środowisku akademickim, sporządzenie i przedstawianie rocznych sprawozdań ze swojej działalności Dziekanowi i Uczelnianemu Zespołowi. Nadzór nad działaniami w zakresie jakości kształcenia sprawuje Pełnomocnik Dziekana ds. Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia.

Patrząc na strukturę powołania powyższych zespołów należy stwierdzić, że są one zbyt rozdrobione, tzn. jest tyle zespołów powołanych ile jest specjalności w ramach filologii, np. słowiańska, germańska, angielska romańska.

Na Wydziale Filologicznym US wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia doprecyzowano i zatwierdzono Uchwałą nr 76/2014 Rady Wydziału z dnia 11 grudnia 2014 r. w sprawie wprowadzenia Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Szczecińskiego.

Do narzędzi przewidzianych do realizacji celów i zadań WSZJK należą:

- gromadzenie i analizowanie informacji związanych weryfikacją efektów kształcenia, w tym prac dyplomowych oraz praktyk,
- ocena i weryfikacja efektów kształcenia poprzez badanie jakości prac dyplomowych oraz obowiązek sprawdzenia ich programem antyplagiatowym (Zarządzenie Nr 29/2014 z dnia 18 czerwca 2014 r. w sprawie wprowadzenia w Uniwersytecie Szczecińskim uczelnianego programu antyplagiatowego),
- proces ankietyzacji mający na celu anonimowe badanie opinii wśród pracowników i studentów na temat poszczególnych etapów procesu kształcenia (zasady i tryb przeprowadzania ankietyzacji określa załącznik do uchwały Senatu Nr 59/2013 z dnia 29 maja 2013 r. w sprawie badań ankietowych w Uniwersytecie Szczecińskim),
- ocena działalności dydaktycznej nauczycieli akademickich, ocena pracowników naukowo-dydaktycznych i hospitacje zajęć dydaktycznych, oraz
- badania wśród absolwentów Wydziału prowadzone są przy pomocy ankiet (wzór ankiety określono w załączniku nr 1 Zarządzenia Rektora Nr 23/2013 z dnia 25 marca 2013 r. w sprawie monitorowania karier zawodowych absolwentów Uniwersytetu Szczecińskiego).

Ponadto do narzędzi, za pomocą których dokumentowane są działania na rzecz zapewniania jakości kształcenia są sprawozdania i protokoły, które sporządza się zgodnie z harmonogramem i procedurami wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia.

Podczas wizytacji przedstawiono dokumentację dotyczącą działań projakościowych realizowanych w ramach wizytowanego kierunku (Raport z ankietyzacji zajęć realizowanych w semestrze letnim 2013/2014 na Wydziale Filologicznym), a także sprawozdania Wydziałowego Zespołu ds. Jakości i Programów Kształcenia za rok akademicki 2012/2013 oraz 2013/2014.

Na podstawie przedstawionej dokumentacji można uznać, że władze Wydziału podejmują działania w celu formalizacji procesu zapewniania jakości. WSZJK znajduje się obecnie na początkowym etapie wdrażania i wymaga szczególnych starań w zakresie monitorowania i doskonalenia jakości kształcenia.

Dotychczasowe wysiłki w kierunku budowy kultury jakości kształcenia zarówno na poziomie uniwersyteckim jak i wydziału należy ocenić pozytywnie. WSZJK ma przejrzystą strukturę odpowiednią do specyfiki prowadzonej działalności dydaktycznej. Wysiłki WSZJK skoncentrowane są w pełni na efekty kształcenia i ich realizację oraz monitorowanie programów kształcenia. Należy zalecić – na tym stopniu wdrożenia działań projakościowych – rozszerzenie działalności struktur WSZJK na inne aspekty wspomagające proces kształcenia jak wymiana międzynarodowa, efektywne wykorzystanie infrastruktury itd. Na tym etapie rozwoju WSZJK trudno dokonać oceny efektywności jego działań, taka ocena będzie możliwa za dwa, trzy lata, jednak widoczne pozytywne skutki działań projakościowych choćby w postaci modyfikacji planów i programów studiów, choć nie zmieniły one dotąd zachowawczej oferty kształcenia, co byłoby możliwe poprzez większe wplecenie do dydaktyki wyników prowadzonych ciekawych badań naukowych. Pozytywnie za to ocenić można wysiłki struktur WSZJK mające na celu upowszechnienie działań projakościowych i ich efektów wśród członków wspólnoty akademickiej.

- 2) w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni.

Struktura Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia na Uniwersytecie Szczecińskim została określona Uchwałą nr 90/2011 Senatu US z dnia 24 listopada 2011r. Zgodnie z założeniami WSZJK powołano trójstopniową strukturę decyzyjną:

- Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia
- Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia
- Kierunkowe Zespoły ds. Jakości Kształcenia

W każdej jednostce Wydziału Filologicznego powołano odrębny Kierunkowy Zespół ds. Jakości Kształcenia związany z daną specjalnością. Zespoły odpowiedzialne są za monitorowanie przebiegu kształcenia w ramach konkretnej specjalności, analizowanie warunków i trybu rekrutacji na studia, a także dokonywanie analizy ankiet studenckich, raportowanie ich pracownikom, dyrekcji, kierownikom zakładów oraz władzom dziekańskim. W skład tych zespołów wchodzi nauczyciele akademicy. Przedstawiciele studentów nie są włączeni w prace Kierunkowych Zespołów ds. Jakości, jednakże aktywnie działają w Wydziałowym oraz Uczelnianym Zespole. Jak wynika z informacji przedstawionej przez Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia, studenci bardzo chętnie wyrażają swoje opinie i często stymulują wiele zmian na Uczelni.

Studenci kierunku *filologia*, jako interesariusze wewnętrzni biorą udział w procesie zapewniania jakości kształcenia głównie za pomocą badań ankietowych, wprowadzonych Uchwałą 59/2013 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 29 maja 2013 roku. Uczelnia zakupiła w tym celu system „Pilot” – Testico Sona. System składa się z oprogramowania i sześciu zestawów po 100 pilotów. Każdy z uczestników badania otrzymuje pilot, a pytania wyświetlane są na projektorze. Odpowiedzi przesyłane są do systemu, który automatycznie je przetwarza, dzięki czemu natychmiast można otrzymać raport zbiorczy oraz raporty dotyczące poszczególnych prowadzących lub zajęć. Dalszej analizy dokonują Kierunkowe Zespoły ds. Jakości Kształcenia. Ankietyzacja przeprowadzana jest po zakończeniu każdego cyklu zajęć i ma na celu badanie opinii studentów dotyczące zajęć dydaktycznych. Pytania zawarte w kwestionariuszach są jednolite dla całej Uczelni. Z informacji przedstawionej przez Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia wynika, iż jednostki wydziałowe mogą dołączyć pytania ściśle związane ze specyfiką danego kierunku, jednakże nie widzą takiej potrzeby. Zwrotność ankiet oscyluje w granicach 40% – 50%, co należy uznać za odpowiednie do uzyskania rzetelnych wniosków.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA poinformowali, iż chcieliby mieć możliwość wglądu w wyniki opracowanych ankiet, ponieważ trudno im ocenić ich realny wpływ na jakość kształcenia. Zgodnie z informacją przedstawioną przez Władze Wydziału wyniki ankiet publikowane są na stronie internetowej Uczelni. Należałoby zatem zwiększyć świadomość studentów dotyczącą publikowanych wyników badań. Studenci nie mają wpływu na kształt kwestionariusza ankiety.

Biuro ds. Jakości Kształcenia planuje wdrożyć również ankietę dotyczącą opinii studentów względem jakości kształcenia na danym kierunku studiów.

Działalność interesariuszy zewnętrznych nie jest ujęta w sposób formalny, jednak przedstawiciele WSZJK współpracują i prowadzą dyskusje na temat jakości kształcenia, profilu kształcenia oraz profilu absolwenta z pracodawcami, w tym w szczególności z przedstawicielami instytucji, w których studenci odbywają praktyki. Działalność ta powinna zostać zintensyfikowana.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+	+	+	+
umiejętności	+	+	+	+	+	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*

1) Wydział wypracował strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów.

2) WSZJK tworzą formalnie nauczyciele akademicy i studenci. Wiodąca rola przypada pracownikom naukowo-dydaktycznym, w tym władzom Wydziału i poszczególnych jednostek. Studenci, będący interesariuszami wewnętrznymi, biorą czynny udział w kształtowaniu Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia za pomocą ankietyzacji oraz poprzez działalność przedstawicieli Samorządu Studenckiego w

organach kolegialnych. System „Pilot” stosowany w celu przeprowadzenia ankietyzacji zapewnia całkowitą anonimowość. Udział studentów w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości należy ocenić jako odpowiedni. Należy zintensyfikować współpracę z interesariuszami zewnętrznymi.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		x			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		x			
3	program studiów		x			
4	zasoby kadrowe		x			
5	infrastruktura dydaktyczna			x		
6	prowadzenie badań naukowych ³		x			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		x			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		x			

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających

³ Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

podjęcia określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji zawartych w raporcie, zawierać zalecenia).

Jednostka prowadzi kształcenie na dobrym poziomie wykorzystując we właściwym stopniu wyniki prowadzonych badań naukowych. Silnym punktem jest aktywne wdrażanie studentów do prowadzenia badań naukowych i angażowanie się w prace kół naukowych. Na ocenianym Wydziale pracuje właściwie dobrana kadra naukowo-dydaktyczna, która z nawiązką spełnia wymagania dotyczące minimum kadrowego. Oferowane programy kształcenia są tradycyjnie, być można nawet zbyt zachowawcze. Stwierdzić należy, iż Wydział w sposób właściwy opisał swe programy językiem efektów kształcenia, jednak pozostał w tradycji obowiązujących przed 2011 standardów kształcenia. Wyzwaniem powinna stać się teraz taka modyfikacja programów kształcenia, która wskazywałaby na specyfikę kształcenia wynikającą choćby z profilu badań naukowych i była w pewnym stopniu różna od kształcenia na kierunku filologia na innych uczelniach. Wydział obecnie przeżywa trudności związane z remontem, jednak po jego ukończeniu będzie mógł prowadzić działalność naukowo-dydaktyczną w bardzo dobrych, zmodernizowanych budynkach. Na wydziale działa w sposób właściwy WSZJK.

Zachęcić należy społeczność Wydziału Filologicznego do szybkich działań w kierunku:

1. Uporządkowania dokumentacji procesu kształcenia, w szczególności opisu przedmiotowych efektów kształcenia, o czym była mowa w punkcie nr. 2
2. Opracowania zasad merytorycznej oceny praktyk zawodowych, większego uspołnienienia praktyk z programem kształcenia oraz lepszego przepływu informacji pomiędzy instytucjami, w których praktyki są odbywane a Wydziałem.

Uwaga: jeżeli wyjaśnienia przedstawione w odpowiedzi na raport lub we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy z wizytacji będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen raport powinien zostać uzupełniony. Należy syntetycznie omówić wyjaśnienia, dokumenty i dodatkowe informacje, które spowodowały zmianę oceny (odnieć się do każdego kryterium odrębnie, a ostateczną ocenę umieścić w Tabeli nr 3).

Zawarte w raporcie powizytacyjnym wyjaśnienia dotyczące kryterium „infrastruktura dydaktyczna” pozwalają na zmianę sformułowanej wcześniej oceny ze „znacząco” na „w pełni”. Prowadzone na Wydziale Filologicznym prace remontowo-modernizacyjne, których celem jest poprawienie warunków pracy i studiowania dowodzą staranności Władz Wydziału w tworzeniu właściwej dla prowadzonego procesu dydaktycznego infrastruktury. Trwać one będą do końca roku 2016 i mają doprowadzić do poziomu, który można obserwować w jednostkach, które już przeszły proces rewaloryzacji

Tabela nr 3

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
infrastruktura dydaktyczna		x			